

Sunuş

Merhaba,

Sosyoloji Dergisi'nin 30. sayısını eğitim sosyolojisi alanına ayırdık. Bu özel sayımızda, ulusal ve uluslararası düzeyde açık bir davette bulunarak, alana ilişkin mevcut birikimi ve yeni eğilimleri okurlarımıza aktarmayı amaçladık. Amacımızı, davetimize karşılık veren yazarların çalışmalarının zenginliğiyle kendi ölçümüzde gerçekleştirebilmenin mutluluğunu yaşıyoruz.

Eğitim sosyolojisi özel sayımızın tanıtacağımız ilk makalesi Funda Karapehlivan'ın "Rethinking the Right to Education: Toward a Sociological Analysis" başlıklı çalışmasıdır. Evrensel kabul gören "eğitim hakkı" ilkesinin uygulanma aşamasındaki durumunun bir değerlendirmesinin yapıldığı bu çalışma, mevcut tartışmalara kıymetli katkılar sunuyor.

Abdullah Durakoğlu ve Ülkü Güney, "Antonio Gramsci's Democratic Model of Education" başlıklı makalelerinde, eğitim sosyolojisinin temel tartışmalarının anlaşılmasında kilit önemde olan Antonio Gramsci'nin demokratik eğitim modeline ilişkin görüşlerinin yeni bir değerlendirmesini yapıyorlar.

Ertan Kardeş, "Aşırı-bireycilik ve Otoritarizm İkileminin Ötesinde Eğitimde Otorite Sorunu" başlıklı çalışmada, 21. yüzyılda eğitim kurumundan beklentilerin dönüşümü ve demokrasi değerlerine uygun bir eğitim otoritesinin nasıl tesis edilebileceğini, felsefe disiplini perspektifinden ele alarak ortaya koyuyor.

Madhu Suri Prakash ve Dana L. Stuchul, "Masturbatory Dreams of Education for Ameliorating 'X': Power and Privilege to Professional Educators Increased" başlıklı çalışmalarında yeni bir Ivan Illich okuması yapıyorlar. Bu okumanın aynı zamanda Illich'in de öğrencisi olan Madhu Suri Prakash ve yine Prakash'ın öğrencisi olmuş Dana L. Stuchul tarafından gerçekleştirilmesi ve dergimizle paylaşılması özel önemdedir.

Hideki Maruyama ve Kersti Sogel, "Non-formal Education for Sustainable Society: A Case Study of 'Hobby School' in Estonia" başlıklı çalışmalarında "sürdürülebilirlik" gibi oldukça güncel bir tartışmaya, Estonya'daki yaygın eğitim kurumlarından Hobi Okulu'nun toplumsal kimliğin muhafazasına katkısı örneğinde ele alarak katılıyorlar.

Tülay Kaya, "ABD'de Ev Okulu Uygulamasının Tarihsel Gelişimi ve Bugünkü Durumu Üzerine Bir Değerlendirme" başlıklı çalışmada ABD'de ev okulu üzerine gerçekleştirmiş olduğu araştırmasının sonuçlarını paylaşıyor. ABD'de kurumsal eğitim karşıtlığıyla ortaya çıkan alternatif eğitim uygulamalarından ev okulunun bugün, kurumsal eğitimin parçası haline gelişinin bir değerlendirmesini yapıyor.

Kazunori Shima, “Scientific Productivity in Japan” başlıklı çalışmasında, Japonya’daki bilimsel üretimin dönüşümü üzerine bir değerlendirme yapıyor. Japonya, 1990’larda bilimsel üretimde dünyada ikinci sıradayken, 2010’da 5. sıraya gerilemiştir. Shima, söz konusu durumu, ulusal ve uluslararası düzeyde yükseköğretim kurumlarından beklentilerin dönüşümü ve bilimsel fonların dağılımıyla ilişkilendirerek ele alıyor.

Eva Fabian ve Katja Klebig, “Forschungsbasierte Lehre im Zeitalter der Massenuniversität?: Die Entwicklung der deutschen Universität unter dem Leitbild der Einheit von Forschung und Lehre” başlıklı çalışmalarında Alman yüksek öğretim sisteminin II. Dünya Savaşı’ndan günümüze gelişimini ele alıyorlar. Humboldt bilimsel bilgi üretimi merkezli eğitim modelinin yüksek öğretim sisteminin büyümesi, artan öğrenci sayısı, yetersiz finansal destek, akademik personelden beklentiler ve akademiye yeni kategorilendirmeler karşısında, uygulanma şansı bulup bulamadığına ilişkin yeni tartışmalara kapı aralayan teorik bir perspektif sunuyorlar.

Mehmet Fatih Aysan ve Asil Ali Özdoğru, “Avrupa’da Erken Çocukluk Bakımı ve Eğitiminin Mukayeseli Analizi” başlıklı çalışmalarında İskandinav, Kıta Avrupası ve Güney Avrupa ülkelerinde okul öncesi çocuk bakım ve eğitim programlarının uygulanmasında Avrupa Birliği (AB) kriterlerinin belirleyicilik derecesinin karşılaştırmalı bir değerlendirmesini yapıyorlar.

Gökhan Kılıçoğlu, M. Bahaddin Acat ve Engin Karadağ “İngiltere’deki Türk Öğrencilerin Kültürleşme Tercihleri ve Bu Tercihlerin Okula Aidiyet Duygusuyla İlişkisi” başlıklı çalışmalarında İngiltere’de gerçekleştirilen saha araştırmasının sonuçlarını paylaşıyorlar. Göç ve eğitim sosyolojisinin kesiştiği bir alanda gerçekleştirilen bu çalışma, daha özel olarak, yurt dışında yaşayan Türk öğrencilere yönelik eğitim hizmetlerinin ve politikalarının geliştirilmesi açısından önemli bilgiler sunuyor.

Ali Faruk Yaylacı ve Filiz Göktuna Yaylacı, “Fraktal Evrede Eğitim: Belirsiz Bir Gelecek ve Dengesiz Değişimler” başlıklı çalışmalarında Türkiye’de son dönemlerde eğitim sisteminde yaşanmakta olan değişimleri ve yönelimleri Baudrillard’ın simülasyon kuramı bağlamında değerlendiriyorlar. Baudrillard’ın fraktal evre olarak tanımladığı durumun özelliklerine dayalı olarak yaptıkları değerlendirmeye göre, eğitim sisteminin temel gereksinimi teknolojik dönüşümler ya da yapısal düzenlemelerden çok bütüncül nitelikte zihinsel ve felsefi bir yaklaşımdır.

Vehbi Bayhan, “Eğitim Sosyolojisinin Uygulama Alanında Yeni Bir Model: Okul Sosyologu ve Görevleri” başlıklı çalışmasında Türkiye’de, mevcut eğitim sistemi içinde rehber öğretmenlerin tek başına yetersiz kaldığını vurgulayarak, okullarda rehber öğretmenlerin yanı sıra okul sosyologlarının da görev yapmasını öneriyor.

Selahattin Turan, Yasir Armağan ve Esra Çakmak, “Türk Eğitim Sisteminde Okullar ve Dershaneler: Çoklu Paradigma Açısından Bir İnceleme” başlıklı çalışmalarında işlevselci, yorumsamacı, radikal hümanist ve radikal yapısalcı paradigmalardan genel bir tanıtımını yaparak, bir olguyu açıklamada bu paradigmalardan herhangi birini tek başına referans almanın yetersiz kalacağını, eğitim sistemi içerisinde okul ve dershanelerin yeri örneğinde ortaya koyuyorlar.

Evrin Erol ve Emel Tüzel, “Türkiye’de Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı Doktora Programlarında Tamamlanan Tezlerin Eğitim Sosyolojisi Kapsamında Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmalarında, 1986-2010 yılları arasında bu alanda tamamlanan tezleri kapsamları ve problemleri bağlamında ele alarak, eğitim yönetimi alanının sosyolojik konulara ilgisi üzerine bir değerlendirme yapıyorlar.

Araştırma sonuçlarının paylaşıldığı bir diğer çalışma, Kemal Dil’in “Sosyoloji Bölümü Öğrencilerinin Öğrenme Yaklaşımları ve Çalışma Becerileri” başlıklı çalışmasıdır. Öğrenme yaklaşımları ve çalışma becerileri ile yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi ve akademik başarı algıları arasındaki ilişkiyi incelediği bu çalışmada, aynı zamanda sosyoloji bölümü öğrencilerinin, bölümünden mezun olurken sahip olması beklenen nitelikleri hayata geçirebilmeleri için öneriler de getiriyor.

Fahri Çakı, “Lifeskills Approach in Formal Vocational Training Environments: A Case Study of Balıkesir University” başlıklı çalışmada, Yaşam Becerileri Eğitimi (YBE)’nin özellikle, mesleki eğitim almakta olan üniversite öğrencileri arasında uygulandığında nasıl algılandığını örneklem grubu olarak belirlediği Balıkesir Üniversitesi öğrencileriyle gerçekleştirdiği saha araştırmasının sonuçları üzerinden aktarıyor.

Mahbube Akar, “Tıp Eğitiminde Görsel Sanatın Etkisi” başlıklı çalışmada, tıbbi illüstrasyonlarla yazılan anatomi kitaplarının tıp eğitimindeki fonksiyonunu tarihsel süreçte tıp biliminin gelişimi bağlamında ele alarak, bu eserlerin üretildikleri dönemin toplumsal koşullarını yansıtması bakımından önemine dikkat çekiyor.

Ayşe Sonay Türkmen, Fatma Kalpaklı ve İsmail Sevinç, “Benim Adım Khan Filmi: Otizmin Medyadaki Yansıması” başlıklı çalışmalarında “*Benim Adım Khan*” filmi örneğinde engelli bireylerin eğitim ve rehabilitasyonlarında, mesleki eğitim ve istihdamlarında ve yaşamlarını bağımsız olarak sürdürebilmelerinde aciliyet taşıyan toplumsal bilincin oluşturulmasında medyanın potansiyeline dikkat çekiyorlar.

Oya Topdemir Koçyiğit, Theodore Brameld’in “The Meeting of Educational and Anthropological Theory” başlıklı makalesini Türkçeye çevirmiştir. Eğitim kurumu aynı zamanda kültürel bir kurumdur ve bu yönüyle antropo-

logların da çalışmalarının merkezinde yer alır. Koçyiğit, bu makalenin çevirisini yaparak eğitim sosyolojisi alanının sınırlarının genişliğini hatırlatarak, kıymetli bir katkıda bulunuyor.

Dosya konusu eğitim sosyolojisine ayrılmış bu sayımızın oluşumuna katkıda bulunan yazarlarımıza, hakemlerimize ve arka planda büyük emek veren arkadaşlarımıza, Araş. Gör. Mehmet Ali Akyurt ve Araş. Gör. Muhammed Fatih Karakaya'ya ve emeği geçen herkese bir kez daha teşekkür eder, 31. sayıda yine birlikte olmayı dileriz.

Sosyoloji Dergisi